

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4
สังกัดเขตตรวจราชการที่ 12
Strategy Management for Administration of The Basic Base on Brahmvihara 4
of Under The Government Inspectorate 12

ว่าที่ร้อยตรีชัยณรงค์ ปัตตาเคนง¹,
เอกราช โฆษิตพิมานเวช², ยิงสรรค์ หาพา³ และ กณสิทธิ์ จตุเทน⁴
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2,3}
นักวิชาการอิสระ⁴
Chainarong Padtakenang¹,
Ekkarach Kositpimanvach², Yingsan Hapha³ and Kanasith Jatuten⁴
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus^{1,2,3}
Independent Scholar⁴
Corresponding Author, Email: wonderkikkik@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการ
จำเป็นของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 12 2) พัฒนากลยุทธ์การบริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12 3) ประเมินกลยุทธ์การบริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12 เป็นวิจัยแบบผสมวิธี เครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสม
ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 525
รูป/คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
ค่าความจำเป็น (PNI_{modified})

* ได้รับบทความ: 26 มิถุนายน 2567; แก้ไขบทความ: 24 ธันวาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 30 ธันวาคม 2567
Received: 26 June 2024; Revised: 24 December 2024; Accepted: 30 December 2024

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12 มีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้าน และทุกประเด็น โดยภาพรวมสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไข ซึ่งพิจารณาจากค่า PNI_{modified} 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานบุคคล 3) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป 2) ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12 ควรประกอบด้วย 1) ชื่อรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ 3) หลักการ แนวคิด กลยุทธ์ 4) เนื้อหา (หลักการแนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา การบูรณาการตามหลักพรหมวิหารผลลัพธ์ที่คาดหวังของแต่ละองค์ประกอบ)

3) ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12 พบว่ามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากและทุกประเด็นสามารถนำกลยุทธ์ไปใช้ในการพัฒนาได้จริง

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหาร; สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน; หลักพรหมวิหาร 4

Abstract

This research aims to: 1) study the current state, desired state, and necessity for administering basic education institutions in Inspection Area 12; 2) develop strategies for administering basic education institutions based on the Four Brahmavihāra in Inspection Area 12; 3) evaluate the strategies for managing basic education institutions based on the Four Brahmavihāra in Inspection Area 12. The research employed a mixed-method approach. Tools used in the research included questionnaires, semi-structured interviews, and evaluation forms for suitability, feasibility, and benefits. The sample consisted of 525 educational administrators and teachers. Statistics used in data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation, along with PNI_{modified} (Priority Needs Index) to determine urgent needs.

The research results were as follows:

1. The current state, desired state, and necessity of managing strategies for basic education institutions based on the Four Brahmvihāra in Inspection Area 12 indicated that the desired state mean was higher than the current state in all aspects and points. Overall, the current state was rated at a high level, and the desired state was rated the highest. The order of priority for urgent needs, determined by the PNI modified, was: (1) academic administration; (2) personnel management; (3) budget management; (4) general administration.

2. The developed strategies for administering basic education institutions based on the Four Brahmvihāra in Inspection Area 12 should include: (1) model names; (2) objectives of the strategies; (3) principles and concepts of the strategies; (4) content (principles, concepts, objectives, content, and integration according to the four Brahmvihāra, and expected outcomes of each component).

3. The evaluation of the strategies for administering basic education institutions based on the Four Brahmvihāra in Inspection Area 12 found that they were highly suitable, feasible, and beneficial. The feasibility and benefits were rated highly, and all aspects of the strategies were applied to real-world development.

Keywords: Strategy Management for Administration; The Basic Base; Brahmvihara 4

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 4 ได้กำหนดว่าการศึกษาคือ กระบวนการเรียนรู้หรือความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสื่อสารทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุน ให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และได้กำหนดสถานศึกษาคือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา (เอกราช โฆษิตพมานเวช, 2564 : 41-50) ความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต

สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขสถานศึกษาเป็นสถาบันทางการศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่สามารถพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ทุกด้าน โดยการกำกับดูแลและประสานให้สถาบันที่ผลิตและพัฒนาครูรวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความพร้อมเข้มแข็งในการเตรียมบุคคลใหม่และพัฒนาบุคคลทางการศึกษาอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตตรวจราชการที่ 12 เป็นการแบ่งเขตพื้นที่จังหวัดในประเทศไทย ออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการตรวจ ติดตามผล เฝ้าระวัง แนะนำ สืบสวนสอบสวน สอบข้อเท็จจริง สดับตรับฟังเหตุการณ์ เสนอแนะ ติดตามประสานงาน ตรวจเยี่ยมหรือดำเนินการอื่นใด เพื่อให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ผลประโยชน์ต่อทางราชการ และเขตตรวจราชการที่ 12 ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องนำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ซึ่งในปัจจุบัน พบว่า 1) ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ขาดคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารจัดการศึกษา 2) ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ขาดความรู้และความเข้าใจในหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะหลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) คนในองค์กรขาดความสามัคคีกันในการบริหารงาน

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 12 ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป ปัจจุบันการบริหารจัดการของสำนักงานเขตตรวจราชการที่ 12 ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการนำหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ผู้บริหารควรมีในการบริหารงานนั้น อันประกอบด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นหลักธรรม ที่มีความเกี่ยวข้องกับการปกครอง และการบริหารจัดการของบุคคลที่มีคุณธรรมควรที่จะมีไว้ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และเป็นการควบคุม และกำกับความประพฤติ ทำให้เกิดความรักความสามัคคีขึ้น เกิดความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกันในการพัฒนา และเป็นการยึดถือประโยชน์ของส่วนรวม ไว้เป็นที่ตั้ง เพื่อเป็นการพัฒนาการศึกษา พัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรืองต่อไป ซึ่งการนำหลักธรรมพรหมวิหาร 4 มาเป็นกลยุทธ์ในการประยุกต์ใช้ในการบริหารจะก่อให้เกิดประโยชน์ และเกิดคุณค่าในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 12 เพิ่มมากขึ้นและเกิดผลดี ต่อการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 12
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
 - 1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 12 ผู้บริหารโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 12 จำนวน 2,866 คน ครูผู้สอน จำนวน 18,726 คน รวม 21,592 คน
 - 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตตรวจราชการที่ 12 ผู้บริหาร 70 คน ครูผู้สอน 364 คน รวม 525 คน ซึ่งการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะใช้สูตรตารางของ Krejcie & Mogan
2. เครื่องมือในการวิจัย
 - 2.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบ
 - 2.2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12
 - 2.3 แบบประเมินกลยุทธ์ และบันทึกการสนทนากลุ่ม กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12
3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12 ซึ่งแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.31 - 0.78 มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.95 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.31 - 0.78 และมีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยยื่นขอหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ระบบสแกนคิวอาร์โค้ด เพื่อตอบแบบสอบถามผ่าน google form ใช้เวลา 25 วัน และส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ ใช้เวลา 7 วัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI_{modified} โดยใช้สูตร ดังนี้
$$PNI_{modified} = \frac{I - D}{D}$$

5.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นและดัชนี PNI_{modified} ของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 12 ปัจจุบันภายในโดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเขตตรวจราชการที่ 12	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	$\bar{x}$	S.D	ระดับ		
1.ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.41	0.172	มาก	4.51	0.359	มากที่สุด	0.322	1
2.ด้านการบริหารงบประมาณ	3.47	0.219	ปานกลาง	4.40	0.488	มาก	0.268	2
3.ด้านการบริหารงานบุคคล	3.47	0.099	ปานกลาง	4.36	0.355	มาก	0.256	3
4.ด้านการบริหารงานวิชาการ	3.46	0.242	ปานกลาง	4.32	0.493	มาก	0.248	4
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	3.45	0.183	มาก	4.39	0.423	มาก	0.273	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 12 ภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.45) และรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติในระดับสูงสุดคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{x}$ =3.47) และด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{x}$ =3.47) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{x}$ =3.46) และด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ด้านการมีการบริหารงานทั่วไป ($\bar{x}$ =3.41) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 12 ภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.39 โดยด้านที่มีการปฏิบัติในระดับสูงสุดคือ ด้านการมีการบริหารงานทั่วไป ($\bar{x}$ =4.51) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงบประมาณ

($\bar{x} = 4.40$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{x} = 4.36$) และน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{x} = 4.32$) และความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 12 พบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไปลำดับที่ 1 ($PNI_{\text{modified}} = 0.322$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ลำดับที่ 2 ($PNI_{\text{modified}} = 0.268$) และด้านการบริหารงานบุคคลลำดับที่ 3 ($PNI_{\text{modified}} = 0.256$) คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ลำดับที่ 4 ($PNI_{\text{modified}} = 0.248$)

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12 ประกอบไปด้วย 4 กลยุทธ์หลัก 31 กลยุทธ์รองและ 31 วิธีดำเนินการ

1. ด้านบริหารทั่วไปของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12 ประกอบไปด้วย 6 กลยุทธ์รอง คือ 1) ผู้บริหารสนับสนุนงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2) ผู้บริหารร่วมกิจกรรมตามประเพณีของท้องถิ่นอยู่เสมอ 3) ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือชุมชนในโอกาสต่าง ๆ โดยการแสดงไมตรีจิตต่อบุคคลอื่น 4) ผู้บริหารมีการจัดและพัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้า 5) ผู้บริหารเข้าใจประเพณีและวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมของสถานศึกษา 6) ผู้บริหารส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่เสมอ 12 วิธีดำเนินการ

2. ด้านบริหารงบประมาณ ประกอบไปด้วย 4 กลยุทธ์รอง คือ 1) ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาสถานศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการจัดทำงบประมาณของสถานศึกษาได้อย่างถูกต้องเป็นธรรมและสร้างความเจริญ 3) ผู้บริหารจัดทำแผนงบประมาณและใช้จ่ายเป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ครูหรือผู้ใต้บังคับบัญชาใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์และมีความคุ้มค่า 12 วิธีดำเนินการ

3. ด้านบริหารบุคคล ประกอบไปด้วย 14 กลยุทธ์รอง คือ 1) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอจัดสวัสดิภาพด้วยเมตตาธรรมเป็นเครื่องบำรุงอาศัย 2) ผู้บริหารส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ 3) ผู้บริหารมีการจัดทำทะเบียนประวัติของบุคลากร 4) ผู้บริหารมีการบริหารงานด้วยความโปร่งใส เป็นทางให้เกิดลาภ ยศ และชื่อเสียง 5) ผู้บริหารมอบหมายงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ปฏิบัติงานตามความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ มีความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ 6) ผู้บริหารมีการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษอย่างยุติธรรม 7) ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง 8) ผู้บริหารจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม มีความรักใคร่ ความปรารถนาดี 9) ผู้บริหารมีการวางแผนอัตรากำลัง 10) ผู้บริหารส่งเสริมบุคลากรประเมินวิทยฐานะ 11) ผู้บริหารมีการประเมินการปฏิบัติงานบุคลากรอย่างตรงไปตรงมา 12) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการประเมินผล

การปฏิบัติงานด้วยความเป็นธรรม ไม่อิจฉาริชา 13) ผู้บริหารให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานในแต่ละสายงาน มีไมตรีทั้งดงาม ยิ้มแย้มแจ่มใส 14) ผู้บริหารแสดงหลักเกณฑ์วิธีการประเมินผลงานของผู้ใต้บังคับบัญชาที่ชัดเจน 27 วิธีดำเนินการ

4. ด้านบริหารวิชาการ ประกอบไปด้วย 7 กลยุทธ์รอง คือ 1) ผู้บริหารมีการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนโดยมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม 2) ผู้บริหารจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน 3) ผู้บริหารจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับครูหรือผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความมุ่งมั่นเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรร่วมกัน 4) ผู้บริหารการศึกษาจัดให้มีระบบการแนะแนวและวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ผู้บริหารนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูตามสภาพจริง ความเมตตาเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันและมีความเป็นกัลยาณมิตร 6) ผู้บริหารมีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาหรือองค์กรอื่น 7) ผู้บริหารและครูมีการประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ 14 วิธีดำเนินการ

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12

การประเมินกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12 พบว่า ด้านความเหมาะสม ชื่อกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$), (S.D = 0.18), วัตถุประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$), (S.D = 0.19) และหลักการ แนวคิด กลยุทธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$), (S.D = 0.18) ซึ่งค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$), (S.D = 0.18) ด้านความเป็นไปได้ ชื่อรูปแบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$), (S.D = 0.19) วัตถุประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$), (S.D = 0.19) หลักการ แนวคิด กลยุทธ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$), (S.D = 0.19) ซึ่งค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$), (S.D = 0.19) ด้านความเป็นประโยชน์ ชื่อกลยุทธ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$), (S.D = 0.19) วัตถุประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.87$), (S.D = 0.20) หลักการ แนวคิด กลยุทธ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$), (S.D = 0.19) ซึ่งค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$), (S.D = 0.19) สรุปภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.73$) ความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.59$) และความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.55$) ชื่อกลยุทธ์ วัตถุประสงค์ และหลักการ แนวคิด กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ที่ ความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.73$) ความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.59$) และความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.55$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 12 โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติในระดับสูงสุด คือ ด้านบริหารวิชาการ รองลงมาคือ บริหารงานบุคคลตามลำดับและต่ำสุด คือ บริหารทั่วไป และมีการพัฒนากลยุทธ์มาปรับเปลี่ยนวิธีการให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวี ศันสนียพันธ์ และ เดชา พวงงาม (2537 : 49) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า การบริหารและการจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควรจัดตั้งกองทุนการศึกษา สำหรับการบริหารและการจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาโดยเฉพาะ เนื่องจากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไม่อยู่ภายใต้ พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2525 และไม่ใช่โรงเรียนรัฐบาล เพราะเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดกรมการศาสนา ดังนั้น รัฐบาลควรสนับสนุนกองทุนการจัดการศึกษา โดยจัดตั้งกองทุนการศึกษา ครึ่งหนึ่ง และรัฐบาลจัดสรรกองทุนการศึกษาให้ครึ่งหนึ่ง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Amanda Kay, Macie (2006) ได้ทำการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยทำการสำรวจประสิทธิภาพของโรงเรียน ความสำเร็จของนักเรียนและพฤติกรรมของผู้บริหารว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างไร พบว่า พฤติกรรมผู้บริหาร ได้แก่ การสนับสนุนการเรียน การสอน การนิเทศ วิสัยทัศน์ และการทุ่มเทในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และพฤติกรรมผู้บริหารมีผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนที่วัดด้วยความสำเร็จของนักเรียน

2. กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตตรวจราชการที่ 12 ประกอบไปด้วย 6 กลยุทธ์รอง คือ 1) ผู้บริหารสนับสนุนงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2) ผู้บริหารร่วมกิจกรรมตามประเพณีของท้องถิ่นอยู่เสมอ 3) ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือชุมชนในโอกาสต่าง ๆ โดยการแสดงไมตรีจิตต่อบุคคลอื่น 4) ผู้บริหารมีการจัดและพัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้า 5) ผู้บริหารเข้าใจประเพณีและวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมของสถานศึกษา 6) ผู้บริหารส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่เสมอ การดำเนินการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ งานธุรการ งานกิจการนักเรียน และงานสัมพันธ์กับชุมชน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การรายงานผลการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ รวมถึงการประสานและประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเสนอต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Daly Richard E. (1981 : 44) ได้ศึกษาวิจัยถึงลักษณะโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล พบว่า 1) ภาวะผู้นำ : ผู้บริหารสามารถจะสร้างทีมงานที่แข็งแกร่งได้ 2) การสนับสนุนในด้านพัฒนาความและให้สวัสดิการ 3) การติดต่อสื่อสาร : ผู้บริหารให้อิสระในการติดต่อกับชุมชน 4) การ แนะนำ : ผู้บริหารให้คำแนะนำแก่ครู 5) สภาพแวดล้อมของ

การทำงาน : ครูช่วยเหลือสนับสนุน ร่วมมือกันมากกว่าแข่งขันเอาชนะกัน 6) กระบวนการตัดสินใจ : ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คนทุกระดับ ในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hersh Richard (1982 : 34-35) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสำคัญขององค์ประกอบที่มีบทบาททางด้าน ประสิทธิภาพของโรงเรียน ได้แก่ 1) ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองที่ต่างยอมรับเป้าหมายของโรงเรียน 2) เป้าหมายของโรงเรียนต้องชัดเจนสอดคล้องกับหลักสูตร และนำมาปฏิบัติได้ 3) นักเรียนมีผลการเรียนก้าวหน้า 4) กฎระเบียบต่าง ๆ ได้รับการยอมรับและปฏิบัติ 5) ครูมีความคาดหวังสูง 6) นักเรียนมีความสำเร็จทั้งด้านการเรียนการสอนและจริยธรรม 7) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง 8) ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานด้วยกันฉันท์มิตร 9) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) สถานศึกษาควรจัดอบรมการพัฒนาวิชาชีพของบุคลากรครู และเปิดโอกาสให้บุคลากรครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนร่วมกัน มีวิสัยทัศน์ที่ดีและร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้น

2) สถานศึกษาควรรำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษา เกิดทักษะและกระบวนการในการเรียนรู้

3) สถานศึกษาควรจัดอบรมร่วมกันระหว่างองค์กรเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนให้น่าอยู่หรือน่าเรียน และการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

4) สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกันระหว่างโรงเรียนที่มีการพัฒนาทักษะเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาองค์ประกอบของกลยุทธ์การบริหารขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 เขตตรวจราชการที่ 12 แบบอื่นๆ และศึกษาเพิ่มเติมในหลายๆกลยุทธ์และหลายๆรูปแบบเพื่อให้ได้แนวความคิดและความรู้ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2) ควรศึกษาและพัฒนากลยุทธ์เพื่อที่จะนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียน

การสอนและในการบริหารการศึกษา เพื่อให้ได้เรียนรู้ในองค์ความรู้ใหม่ๆและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงาน เขตตรวจราชการที่ 12 ซึ่งผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตตรวจราชการที่ 12 โดยการนำผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่เกิดจากการสัมภาษณ์แบบ กึ่งโครงสร้างและการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มาหลอมรวมสนับสนุนผลการวิจัยเชิงปริมาณและ ผสมผสาน เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน ได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ สามารถ นำมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้องค์ความรู้ของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตตรวจราชการที่ 12 ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2567, จาก <http://www.moe.go.th>
- ทวี ศันสนีย์พันธ์ และ เดชา พวงงาม. (2537). การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขตการศึกษา 11. (รายงานการวิจัย). สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 11.
- เอกราช โฆษิตพมานเวช. (2564). ความต้องการจำเป็นของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเอกศึกษาขอนแก่น. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 21(2), 41-50.
- Amanda Kay, Macie. (2006). "Instructional leadership : Perception of middle schools principals and teacher", Proquest, Retrieved April 22, 2022, from <http://www.proquest.pqdweb>
- Hersh Richard. (1982). "How Effective is Your School?", Education XCII.